Еларалық газет Шалқар -2

اقپاراتتار اعىمى

ٴتىل - قۇاتى قۇرال

تاربيه باسى - ٴتىل، - دەپ عۇلاما بابامىز ماحمۇد قاشقاري ايتقانىنداي-اق، ٴتىل ادامزات قوعامىنداعى ەڭ قۋاتتى قارىم-قاتىناس قۇرالى. ٴتىل - دوستىق پەن بەرەكەنىڭ باستاۋى. «ونەر الدى - قىزىل ٴتىل»، دەپ دانا بابالارىمىز تەككە ايتپاعان. بارلىق جاقسىلىق، يگى ىستەردىڭ ٴبارى تىلدەن باستالادى. ادام قانشا ٴتىلدى جاقسى بىلسە، سونشا ادامىن دەپ ايتۋعا قۇقى بار. ٴۇش ٴتىل بىلسەڭ، وزگەلەردەن ٴۇش ەسە، جەتى ٴتىل بىلسەڭ، وزگەلەردەن جەتى ەسە بيىك تۇراسىڭ، دەيدى حالىق دانالىعى. الەمدە ٴارتۇرلى تىلدەر بار. ٴارتۇرلى حالىقپەن قارىم-قاتىناس جاساۋ ٴۇشىن شەت ٴتىلىن ۇيرەنۋ كەرەك. ٴتىل تەك، تىلدىك قاتىسىم عانا ەمەس، ٴبىلىمنىڭ دە نەگىزى، قاينار كوزى بولىپ تابىلادى.

ٴتىل دەگەنىم - تۇسىنىستىك قۇرالى،
ٴتىل ارقىلى ادام ٴبارىن ۇعادى،
تاتۋلىق تا، بىرلىك، دوستىق، بەرەكە،
ٴبارى، ٴبارى وسى ۇعىمعا سيادى،- دەپ اقىندارىمىز جىرلاعانداي، ٴتىل تەك تۇسىنىستىك قۇرالى عانا ەمەس، دوستىق پەن بەرەكەنىڭ، ىرىس-قۇتتىڭ، يگىلىكتىڭ باستاۋى، ٴبىلىم

پاراساتتى بولىپ كورىنەر وزگەلەرگە. ٴبىزدىڭ قازاق ٴتىلىمىز - وتە كوركەم، تۇركى سيپاتىن ساقتاعان تازا، باي ٴتىل. ال ٴبىز، بۇگىنگى ۇرپاق، كەلەر بۇنعا، بولاشاققا وسى اسىل انا ٴتىلىمىزدىڭ بايلىعىن، سۇلۋلىعىن، تازالىعىن ساقتاپ، ساف كۇيىندە جەتكىزۋگە مىندەتتىمىز. بۇل - ٴبىزدىڭ باستى پارىزىمىز.

مەملەكەتتىك ٴتىلىمىزدىڭ مەرەيىن ٴوسىرىپ، مارتەبەسىن نىعايتا تۇسكەن سالتاناتتى جيىندار مەن يگى شارالارعا ۇلتى وزگە بولسا دا شەتەلدىكتەردىڭ اتسالىسۋى - جۇرەكتە جىلى ٴىز قالدىراتىن ىزگى قادام. ەلىمىزدىڭ يەكونوميكاسىنىڭ، ٴبىلىم مەن عىلىمىنىڭ دامۋىنا، سالاۋاتتى ٴومىر ٴسۇرۋ سالتىنا جەتەلەيتىن، جارقىن بولاشاعىمىزدىڭ كەپىلى.

قازاقستان رەسپۋبليكاسىنىڭ مەملەكەتتىك ٴتىلىن قۇرمەتتەۋگە شاقىرۋ ماقساتىندا ٴال - فارابي اتىنداعى قازاق ۇلتتىق ۋنيۆەرسيتەتى ج و عا دەيىنگى ٴبىلىم بەرۋ فاكۋلتەتىندە مەملەكەتتىك تىلدە ٴبىلىم الىپ جاتقان اۋعاندىق ستۋدەنتتەر مەن ورالمان-تىڭداۋشىلاردىڭ قاتىسۋىمەن، وسى فاكۋلتەتتىڭ ۇستازدارى ا.بەيسەكەنوۆا، گ.تاستەمىروۆا، ر.

مەن عىلىمنىڭ، يەكونوميكا مەن ساياساتتىڭ، عارىشتىڭ، مادەنيەتتىڭ ٴتىلى، وركەنيەتتى ومىرگە جەتۋدىڭ سارا جولى.

ٴتىل - الەمنىڭ، بار جاهاننىڭ ەسىگىن اشاتىن سيقىرلى قۇرال، عاجايىپ كىلت. سوندىقتان دا پاراساتتى دا ٴبىلىمدى بولامىن دەگەن ادام ٴتىل ۇيرەنۋى كەرەك. ەلباسىمىز ن. ٴا. نازارباەۆتىڭ باستاماسىمەن ەلىمىزدە «ٴۇش تۇعىرلى ٴتىل» ساياساتى كوتەرىلىپ، ٴقازىر قازاقستانداعى ٴبىلىم بەرۋ جۇيەسى وسى باعدارلاماعا سايكەستەندىرىلە جۇرگىزىلەدى. ٴبىراق، كەيدە ٴقوستىلدى ەركىن مەڭگەرگەنىن كورسەتكىسى كەلىپ، جالعان ماقتانىش سەزىممەن قازاق تىلىنە ورىس ٴتىلىنىڭ، وزگە ٴتىلدىڭ سوزدەرىن ورىنسىز قوسىپ، تۇرپايى سويلەيتىن جاندار كەزدەسىپ قالادى. انا ٴتىلىمىز - ٴبىزدىڭ ارىمىزدىڭ، نامىسىمىزدىڭ ولشەمى. ٴتىلىمىزدى شۇبارلاۋ - ارىمىزدى شۇبارلاۋ، ٴوزىمىزدىڭ ۇلتتىق نامىسىمىزدى ٴوزىمىزدىڭ اياققا تاپتاۋىمىز. ٴتىل تازالىعى - ار تازالىعى. ٴتىل مەن ٴتىل مادەنيەتى ەگىز ۇعىم. ٴتىل مادەنيەتى جوعارى جان ٴارقاشاندا مادەنيەتتى دە

ناراليەۆانىڭ ۇيىمداستىرۋىمەن «تاربيه باسى - ٴتىل» اتتى تاربيه ساعاتى ٴوتتى. شارا تاۋەلسىزدىگىمىزدىڭ تىرەگى - مەملەكەتتىك ٴتىلىمىزگە ارنالدى. اۋعانستاندىق تىڭداۋشىلاردىڭ قازاق ٴتىلىن مەڭگەرۋ دەڭگەيىن ايقىندايتىن «برەين-رينگ» جۇيەسىندە قۇرىلعان «ماقال-ماتەل - ٴسوز مايەگى» اتتى ٴبىلىم باسەكەسى 3 كەزەڭگە نەگىزدەلىپ ۇيىمداستىرىلدى. 1-كەزەڭ ٴتىل تاقىرىبىنا قاتىستى ماقال-ماتەل ايتىپ جارىسۋ بولسا، 2-كەزەڭ ۇلەسپەلى ماتەريالداردى پايدالانا وتىرىپ، ماقال-ماتەلدەردى تولىقتىرۋ، ال 3-كەزەڭ تۇراقتى ٴسوز تىركەستەرىنىڭ ماعىناسىن ٴبىر سوزبەن تۇيىندەۋ بولاتىن.

«برەين - رينگ» سايىسىندا 1-ورىندى احمادي احماد رەشاد جەڭىپ السا، 2- ورىندى موزاممەل موحاممەد زامير، 3- ورىندى نيازي باشير، ال ىنتالاندىرۋ جۇلدەسىن ادجيزي رامين يەلەندى. تاربيه ساعاتىندا مەملەكەتتىك ٴتىلىمىزدىڭ وزەكتى ماسەلەلەرىنىڭ ٴبىرى - قوعامدىق ورىنداردا قازاق ٴتىلىنىڭ كەڭىنەن قولدانىلماۋى جانە قازىرگى كەزەڭدە كۇندەلىكتى

ٴومىرىمىزدە ورىن العان سۇرەڭسىز تىلدىك جاعدايات - قازاقشا-ورىسشانى ارالاستىرىپ ٴتىلدى شۇبارلاپ سويلەۋ سەكىلدى جاعىمسىز كورىنىستەردى قوزعاۋمەن قاتار، ۇلتى وزگە بولسا دا، ەلباسىمىز ن. ٴا. نازارباەۆتىڭ پاراساتتى باستاماسىمەن قازاقستانعا كەلىپ، قازاق تىلىندە ٴبىلىم الىپ جاتقان اۋعاندىق ستۋدەنتتەر لۇتفي تاريك، اسگار داۋد، شامسۋللالار ەلىمىزگە دەگەن، ٴتىلىمىزگە دەگەن قۇرمەتىن مەملەكەتتىك تىلدە ۇلى اقىنىمىز ابايدىڭ، كورنەكتى قالامگەر اقىندارىمىز قادىر مىرزا ٴالىنىڭ، ت. مولداعاليەۆتىڭ، س.تورايعىروۆتىڭ جىرلارىن مانەرلەپ جاتقا ايتۋمەن قاتار، قىسقاشا قويىلىمدار كورسەتۋ ارقىلى ٴبىلدىردى. شەتەلدەن كەلگەن قانداستارىمىز دا انا ٴتىلىمىزگە ارنالعان سالتاناتتى شارادا ٴوز ونەرلەرىن ورتاعا سالدى. اتىنا زاتى ساي كورىكتى دە العىر ارۋىمىز باياحمەت قىزى تالانت باعدارلاما جۇرگىزدى. ەربول ايقىن مەن جۇماقىن جانار اسەم انمەن قۇلاق قۇرىشىن قاندىرسا، ٴنۇرداۋلەت «انا ٴتىلى» جىرىن ناقىشىنا كەلتىرە مانەرلەپ ايتسا، ال جاس اقىنىمىز ساپا قالي وسى سالتاناتتى جيىنعا ارنايى جىردان شاشۋ الا كەلىپتى: ٴوزى شىعارعان «ٴتىل تۇرالى» جاڭا تولعاۋىن دومبىرانىڭ سۇيەمەلدەۋىمەن ورىنداپ بەردى. «تۇسىنسەم، بۇيىرماسىن»، «ٴسوز تاپقانعا قولقا جوق» اتتى قويىلىمدار - احماد جامالي، ناكيبۋللا، عۇلام جانە كانباري مۇستافا، موحسيني رەزا، نۇري سۇلايمان، لەۆال ماسسيح سەكىلدى اۋعاندىق شاكىرتتەردىڭ ٴتىل تاپقىرلىعىن، وي ۇشقىرلىعىن كورسەتسە، «شۇبار ٴتىل»، «بازارداعى بەسەدا (سۇحبات)» اتتى قويىلىمدار كۇندەلىكتى ومىردەن الىنعان تىلدىك جاعداياتتى سۇرەتتەيدى. تاقىرىبى ايتىپ تۇرعانداي-اق، بۇل قويىلىمدار قوعامىمىزدا بەلەڭ العان تۇرپايى كورىنىستەردى سۇرەتتەپ، ٴاجۋالايدى. «شۇبار ٴتىل» قويىلىمى قوعامىمىزدا كەزدەسەتىن قازاقشا-ورىسشانى ورىنسىز ارالاستىرىپ، تۇرپايى سويلەيتىن جانداردىڭ ٴتىل مادەنيەتىنىڭ تومەندىگىن ٴوز قانداستارىمىز ٴمۇنيرا مەن ەرنار سۇرەتتەسە، ال «بازارداعى بەسەدا» اتتى قويىلىم بازارعا بارعاندا قازاقشا سويلەگەن اۋعاندىق ستۋدەنتكە ورىسشا جاۋاپ قايتارعان قازاق ساۋداگەرىنىڭ ورەسىنىڭ تايازدىعىن كورسەتىپ، نيازي باشير مەن يماني وسى ٴكورىنىستى بەينەلەپ بەردى. بۇل جاعىمسىز كورىنىس تەك بازاردا عانا ەمەس، ٴتىپتى ەلىمىز ٴداستۇرىنىڭ، ۇلتتىق مادەنيەتىمىزدىڭ ايناسى - ب ا ق قۇرالدارىندا دا كەزدەسىپ قالادى. ٴتىل مادەنيەتى دەگەن ۇعىمنىڭ ماعىناسى وتە تەرەڭ ٴارى كەڭ. ٴاربىر جاننىڭ سويلەۋ مادەنيەتى - ادامنىڭ ىشكى رۋحاني بايلىعىن ايقىنداپ سيپاتتايتىن كورسەتكىش ەكەنىن ۇمىتپاعانىمىز ٴجون بولار دەپ، تاربيەلىك ٴمانى زور وسى شاراعا قاتىسقان جاستار فاكۋلتەت تىڭداۋشىلارىنا، ٴوز زامانداستارىنا ٴتىل تازالىعىن ساقتايىق دەپ ۇندەۋ تاستادى.

ر. نارالیەۆا

تيگىزەرى ٴسوزسىز»،- دەپ حالىقارالىق ٴتاجىريبەگە سۇيەنىپ،

تەڭدىگىنىڭ ساقتالۋى، بۇل بۇگىنگى ادامزات ٴۇشىن كەلەر

Күмбірлі күй мен әсем ән әуелеген кеш

Қазақтың дәстүрлі күйі мен әніне сусаған халықтың мейірін қандырып, мерейін өсірген өнер кеші 2011 жылы 19 қарашада Алматы қаласы Жамбыл атындағы филармонияның кең сарайында өтті. Сол кештегі тартылған күйлер мен айтылған әндер уақыт өтсе де сол кештің көрермені болған біздер үшін дәл бүгінгідей құлақ түбімізде жаңғырып тұр. Ел тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналған бұл кеш жезтаңдай әнші Ерлан Рысқали мен дәулескер күйші Нүркен Әшіров ағаларымыздың халыққа есеп беру концерті еді.

Ұлттық болмыста киінген сахна саңлақтары зал толы көрермен қауыммен жылы амандасып, концертті бастап кетті. Күйші Нүркен Нұрғиса күйлерімен сахна шымылдығын ашты. Күмбірлеген күміс күй сахнаны сілкіндіріп, көрермен көңілін толқытты. Ол Атыраудан Алтайға дейінгі қазақ даласында өткен әйгілі күйшілердің күйлерін толғады. Әртүрлі дәстүрдегі төкпе-шертпе күйлерді тарихымен таныстыра отырып шерту, біз сияқты жеткіншек ұрпақтар санасына сіңіре білу, тек қана Нүркен сынды үлкен күйшінің қолынан келері хак. Несерлеген күй Алматы аспанының